

Rapport

Een onderzoek naar het vernietigen van een in beslag genomen motorscooter.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het Openbaar Ministerie gegrond.

Datum: 28 februari 2017

Rapportnummer: 2017/027

KADER

De politie kan een voorwerp in beslag nemen. De wet beschrijft waarvoor voorwerpen in beslag mogen worden genomen. De eerste grond is onderzoek naar (mogelijk) strafbare feiten die zijn gepleegd. Een ander doel waarvoor de politie voorwerpen in beslag kan nemen, is het veiligstellen van voorwerpen voor verhaal. Dit wordt conservatoir beslag genoemd. Op deze voorwerpen kan dan bijvoorbeeld een geldboete, wederrechtelijk verkregen voordeel of een schadevergoeding voor het slachtoffer worden verhaald.

Als de politie een voorwerp in beslag neemt, heeft de eigenaar/beslagene geen beschikking meer over dat voorwerp. Als het beslag op het voorwerp voortduurt, is Domeinen de instantie die het voorwerp bewaart. Het OM beslist of het voorwerp kan worden teruggegeven of niet. Het OM kan ook beslissen dat het voorwerp wordt vernietigd of vervreemd. Kortweg kan dus worden gesteld dat de politie in beslag neemt, het OM beslist en Domeinen bewaart, verkoopt of vernietigt in opdracht van het OM. Als een eigenaar/beslagene het niet eens is met een inbeslagname, kan hij beklag instellen bij de rechtbank.

AANLEIDING

Verzoeker reed op zijn motorscooter en werd door de politie staande gehouden. Nadat de politie het voertuigidentificatienummer van de motorscooter controleerde, werd de scooter in beslag genomen omdat het voertuigidentificatienummer volgens de politie onvoldoende zichtbaar was en de cijfers niet recht achter elkaar stonden. Verzoeker werd als verdachte gehoord. Verzoeker stelde beklag in tegen het beslag dat op zijn motorscooter was gelegd. Tijdens de beklagprocedure was er discussie over de vraag of het voertuigidentificatienummer vals was. De rechter heeft het onderzoek meerdere malen geschorst voor nader onderzoek naar de echtheid van het voertuigidentificatienummer. Uit het proces-verbaal van één van de zittingen bij de rechter blijkt dat de fabrikant van de motorscooter om een standpunt zou worden gevraagd en een deskundige van de fabrikant de gelegenheid zou worden geboden de motorscooter te onderzoeken, indien dit nodig zou zijn. Uiteindelijk heeft de rechter het beklag van verzoeker gegrond verklaard en teruggave van de motorscooter gelast.

Vervolgens bleek de motorscooter al te zijn vernietigd. Verzoeker diende daarom een verzoek om schadevergoeding in bij het OM. Dit verzoek werd afgewezen. Volgens het OM had de rechter slechts geoordeeld dat het belang van strafvordering zich niet tegen opheffing van het beslag verzette, maar betekende dit niet dat de rechter had geoordeeld dat het een originele scooter betrof. Nadat het OM het verzoek om schadevergoeding had afgewezen, benaderde verzoeker de Nationale ombudsman.

Chronologisch heeft het volgende plaatsgevonden:

- in juni 2014 werd de motorscooter in beslag genomen;
- in juli 2014 stelde verzoeker beklag in tegen het beslag;

- in oktober en november 2014 en januari en april 2015 vonden zittingen bij de rechter plaats in het kader van de behandeling van het beklag;
- in november 2014 gaf de rechter de hierboven weergegeven onderzoeksoopdracht ten aanzien van de motorscooter;
- in december 2014 werd de motorscooter vernietigd;
- in april 2015 werd door de rechter het beklag gegrond verklaard en teruggave van de motorscooter gelast.

KLACHT

Verzoeker klaagt erover dat zijn in beslag genomen motorscooter is vernietigd en het Openbaar Ministerie zijn in dat verband ingediende verzoek om schadevergoeding heeft afgewezen.

BEVINDINGEN

Standpunt verzoeker

Verzoeker stelt dat de officier van justitie tijdens de zitting bij de rechter heeft geconcludeerd dat het om een originele scooter ging. Verder stelt verzoeker dat hij tijdens de beklagprocedure diverse malen heeft bewezen dat zijn motorscooter een origineel product is. Volgens verzoeker was de rechter er ook van overtuigd dat zijn motorscooter in orde was. Hij vindt het dan ook heel raar dat het OM de uitspraak van de rechter aan zijn laars lapt. Verzoeker heeft aangegeven dat zelfs de fabrikant heeft bevestigd dat zijn motorscooter in orde is. Hij wil een schadevergoeding van het OM.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

Desgevraagd heeft de minister van Veiligheid en Justitie tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman laten weten dat het door de rechter opgedragen onderzoek heeft plaatsgevonden. Uit dit onderzoek bleek dat voertuigidentificatienummers in het verleden soms handmatig werden ingeslagen. Ook heeft de fabrikant meegedeeld dat in de tijd dat verzoekers motorscooter is gemaakt de voertuigidentificatienummers nog ingeslagen mochten worden door de dealer zelf waardoor het kan kloppen dat een voertuigidentificatienummer scheef staat. De minister heeft gesteld dat de rechtbank niet heeft besloten om de motorscooter te onttrekken aan het verkeer en hieruit valt af te leiden dat de rechter het bezit van de motorscooter niet in strijd met het algemeen belang achtte. In reactie op het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de minister laten weten dat hij de klacht van verzoeker gegrond acht. Nu de motorscooter reeds is vernietigd, kan niet aan de door de rechter gelaste teruggave worden voldaan. In dat geval dient de bewaarder van de motorscooter over te gaan tot uitbetaling van de prijs die het voorwerp bij verkoop redelijkerwijs zou hebben opgebracht. Hierbij dient de motorscooter als origineel te worden aangemerkt. De minister heeft laten weten dat

contact zal worden opgenomen met verzoeker om de schadevergoeding nader vast te stellen.

BEOORDELING

Het beginsel van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten. De overheid zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken.

Zoals de Nationale ombudsman in zijn rapport 'Waar is mijn auto?' (2016/075) heeft overwogen, verplicht de wet het OM niet te wachten met het vervreemden of vernietigen van een voorwerp totdat de rechter op het klaagschrift heeft beslist. In dit rapport heeft de ombudsman geoordeeld dat er in elke beklagzaak - binnen een korte termijn na het indienen van het klaagschrift - minimaal een afweging dient plaats te vinden door het OM. Bij dit beslismoment moet worden beoordeeld of het voorwerp kan worden teruggegeven en, zo nee, of moet worden gewacht met vervreemden/vernietigen totdat de rechter heeft beslist op het klaagschrift. Bij de vraag of de zaak 'on hold' moet worden gezet, kan bijvoorbeeld worden meegewogen hoe kansrijk het beklag is en of het voorwerp vervangbaar is of niet.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van de reactie van de minister van Veiligheid en Justitie dat hij de klacht van verzoeker gegrond acht en contact met verzoeker zal worden opgenomen voor een schadevergoeding. Nu dit echter pas na de start van het onderzoek van de Nationale ombudsman is erkend, zullen hieronder de gedragingen van het OM, die aanleiding hebben gegeven tot het onderzoek van de Nationale ombudsman, worden beoordeeld.

In dit geval had verzoeker tijdens de beklagprocedure de gestelde valsheid van het voertuigidentificatienummer onderbouwd betwist. De rechter had hierin aanleiding gezien het onderzoek meerdere malen te schorsen en een onderzoeksopdracht te geven. Deze onderzoeksopdracht is naar het oordeel van de Nationale ombudsman een bijzondere omstandigheid waarin het OM aanleiding had behoren te zien de zaak 'on hold' te zetten en de motorscooter te bewaren totdat de rechter op het klaagschrift had beslist. Verzoeker had beklag ingesteld, omdat hij zijn motorscooter terug wilde krijgen. Door de motorscooter in dit geval te vernietigen voordat de rechter op het klaagschrift had beslist, heeft het OM verzoeker belemmerd in zijn mogelijkheid om zijn procedurele kansen te benutten in de beklagprocedure; namelijk het terugkrijgen van zijn motorscooter. Gezien het voorgaande heeft het OM het beginsel van fair play geschonden.

Nadat de rechter op het klaagschrift had beslist, bleek dat de motorscooter niet meer kon worden teruggegeven omdat deze al was vernietigd. Vervolgens diende verzoeker een verzoek om schadevergoeding in bij het OM. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft het OM dit verzoek om schadevergoeding ten onrechte afgewezen,

zoals de minister van Veiligheid en Justitie tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman ook heeft erkend.

De onderzochte gedragingen zijn niet behoorlijk.

Inmiddels heeft het OM contact met verzoeker opgenomen voor het vaststellen van een schadevergoeding.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedragingen van het Openbaar Ministerie te Den Haag, welke gedragingen worden toegerekend aan de minister van Veiligheid en Justitie, is gegrond wegens schending van het beginsel van fair play.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van het feit dat contact met verzoeker is opgenomen om een schadevergoeding vast te stellen.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen